

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
PODNIKOVĽHOSPODÁRSKA FAKULTA
SO SÍDLOM V KOŠICIACH**

Evidenčné číslo: 107004/B/2016/36069387448115972

**BARIÉRY PODNIKANIA MALÝCH A
STREDNÝCH PODNIKOV NA ÚZEMÍ SR**

Bakalárska práca

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
PODNIKOVĽHOSPODÁRSKA FAKULTA
SO SÍDLOM V KOŠICIACH**

**BARIÉRY PODNIKANIA MALÝCH A
STREDNÝCH PODNIKOV NA ÚZEMÍ SR**

Bakalárska práca

Študijný program:	Ekonomika a manažment podniku
Študijný odbor:	Ekonomika a manažment podniku
Školiace pracovisko:	Katedra ekonómie
Vedúci záverečnej práce:	Ing. Marek Meheš, PhD.

Košice 2016

Lenka Filipová

Zadanie záverečnej práce (vo vytlačenej verzii nahradit' stranou z AIS-u).

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracoval(a) samostatne, a že som uviedol (uviedla) všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

(podpis študenta)

Pod'akovanie

Chcela by som sa pod'akovať môjmu vedúcemu bakalárskej práce, Ing. Marekovi Mehešovi, PhD., za cenné rady a informácie, za usmernenie a odbornú pomoc pri písaní práce, a hlavne za jeho ochotu.

ABSTRAKT

FILIPOVÁ, Lenka: Bariéry podnikania malých a stredných podnikov na území SR – Ekonomická univerzita v Bratislave. Podnikovohospodárska fakulta so sídlom v Košiciach; Katedra ekonómie. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Marek Meheš, PhD.. – Košice: PHF EU, 2016, počet strán 50.

Cieľom bakalárskej práce je identifikovať a opísať súčasný stav v najvýznamnejších bariérach podnikania malých a stredných podnikov na Slovensku. Práca je rozdelená do 5 kapitol a obsahuje 14 tabuliek. Prvá kapitola je venovaná definovaniu základných pojmov ako je podnik, podnikanie, malé a stredné podniky a ich význam. Sú v nej stručne opísané bariéry podnikania MSP na Slovensku. V druhej a tretej kapitole práce sú charakterizované hlavný cieľ, čiastkové ciele a metódy použité v procese spracovania bakalárskej práce. Vo výsledkoch sa charakterizujú konkrétne bariéry a prekážky podnikania malých a stredných podnikov na Slovensku. Záverečná kapitola sumarizuje zistené skutočnosti s rozoberaním jednotlivých bariér podnikania a vyjadrením vlastného názoru na danú problematiku. Výsledkom riešenia danej problematiky je zhodnotenie súčasných bariér podnikania malých a stredných podnikov na Slovensku.

Kľúčové slová:

podnik, podnikanie, malé a stredné podniky, bariéry podnikania

ABSTRACT

FILIPOVÁ, Lenka: Barriers of business of small and medium enterprises in Slovakia – University of economics in Bratislava. Faculty of Business Economic in Košice; Department of Economics. – Thesis supervisor: Ing. Marek Meheš, PhD. – Košice: PHF EU, 2016, number of pages 50.

The aim of this thesis is to further define the barriers of business of small and medium enterprises in Slovakia. The thesis is divided into five chapters and contains 14 tables and 1 appendix. The first chapter deals with definitions of basic concepts such as enterprise, business, small and medium enterprises and their meaning. Here are briefly described the barriers of business in Slovakia. In the second and third chapters are characterized the main aim, partial aims and the methods used in processing of bachelor work. In results are characterized specific barriers and trammels of business of small and medium enterprises in Slovakia. The final chapter summarizes the facts with dismantling the individual barriers of business and with expression of own view on issue. The solution of the issue is evaluation of current barriers of business of small and medium enterprises in Slovakia.

Kľúčové slová:

enterprise, business, small and medium enterprises, barriers of business

OBSAH

Úvod	11
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	12
1.1 Podnik a podnikanie.....	12
1.2 Charakteristika malých a stredných podnikov.....	17
1.3 Bariéry podnikania.....	22
1.3.1 Interné bariéry.....	22
1.3.2 Externé bariéry.....	23
2 Cieľ práce	25
3 Metodika práce a metódy skúmania	26
4 Výsledky práce	27
4.1 Administratívna zaťaženosť.....	27
4.2 Legislatíva	30
4.3 Daňové zaťaženie	34
4.4 Odvodové zaťaženie.....	36
4.5 Získavanie financií.....	40
5 Diskusia.....	43
Záver	47
Zoznam použitej literatúry	48
Prílohy	50

Zoznam ilustrácií a zoznam tabuliek

Tab. 1 Rozdelenie podnikov podľa Zákona č. 100/1995	17
Tab. 2 Rozdelenie podnikov podľa Európskej komisie.....	18
Tab. 3 Porovnanie MSP v SR a na Filipínach	19
Tab. 4 Počet jednotlivých právnických osôb v roku 2014.....	20
Tab. 5 Úkony potrebné pred začatím podnikania	28
Tab. 6 Počet novelizácií zákonov od ich prijatia	30
Tab. 7 Počet novelizácií zákonov v rokoch 2015 a 2016	32
Tab. 8 Najdôležitejšie dane pre podnikateľské subjekty	34
Tab. 9 Výška odvodov SZČO od 1.1.2016.....	36
Tab. 10 Výška odvodov SZČO v roku 2015	37
Tab. 11 Výška odvodov zamestnávateľa za zamestnanca od 1.1.2016	38
Tab. 12 Výška odvodov zamestnávateľa za zamestnanca v roku 2015.....	39
Tab. 13 Porovnanie úverov pre malé a stredné podniky.....	41
Tab. 14 Vyhodnotenie miery vplyvu bariér na celkové podnikateľské prostredie na Slovensku.....	45

Zoznam skratiek a značiek

Atd.	a tak ďalej
DPH	Daň z pridanej hodnoty
EFTA	Európske združenie voľného obchodu
EÚ	Európska únia
FO	Fyzická osoba
MSP	malé a stredné podniky
Napr.	napríklad
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
PAS	Podnikateľská Aliancia Slovenska
PO	Právnická osoba
SZČO	Samostatne zárobkovo činná osoba

Úvod

Bakalárska práca je zameraná na priblíženie najvýznamnejších bariér podnikania na Slovensku. Bariéry sú nechcenými prekážkami už na začiatku podnikania. Sťažujú podnikateľom presadiť sa na trhu, rozvíjať svoju podnikateľskú činnosť, a tak aj bránia v sebarealizácii a plnení cieľov. Podnikatelia musia prejsť dlhou cestou aby dosiahli vytúžený cieľ, ale práve tieto bariéry spôsobujú, že sa vzdávajú a ukončia svoju činnosť.

Najdôležitejšími podnikmi v každej ekonomike sú malé a stredné podniky, ktoré si bližšie zadefinujeme v prvej, teoretickej časti tejto práce. Rozvoj podnikania dnes predstavuje rôzne použiteľný koncept pre centrálnu a lokálnu vládu na podporu ekonomického rastu v zaostávajúcich častiach krajiny. Malé a veľké firmy sa odlišujú najmä vo finančnej štruktúre. Malé podniky disponujú nižšou hodnotou aktív, no zväčša väčším nepomerom týchto aktív k cudzím zdrojom. Preto tieto podniky potrebujú najstť cestu k tomu, aby sa k cudzím zdrojom dostali. Najviac využívaným cudzím zdrojom je práve forma úveru, ktorého získanie je problematické a tu sa dostávame k jednej, z mnohých bariér existujúcich v podnikateľskom prostredí menších firiem. Skôr, než sa budeme venovať bariéram týchto podnikov, bližšie popíšeme teoretické východiská danej problematiky.

Hlavným cieľom bakalárskej práce je identifikovať a opísať súčasný stav v najvýznamnejších bariérach podnikania malých a stredných podnikov na Slovensku. Bakalársku prácu tvorí 5 kapitol, ktoré sú prepojené. V prvej kapitole sme priblížili základné pojmy ako sú podnik a podnikanie, malé a stredné podniky a bariéry podnikania. V druhej kapitole práce si priblížime hlavný cieľ, ku ktorému sme sa dopracovali na konci. Štvrtá kapitola zahŕňa najvýznamnejšie bariéry podnikania na Slovensku. V tejto kapitole je opísaných a priblížených päť bariér, a to administratívne, daňové, odvodové a legislatívne zaťaženie a problémy pri získavaní finančných zdrojov najmä z externých zdrojov. Pri všetkých bariérach sme analyzovali súčasný stav týchto bariér.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

V prvej kapitole bakalárskej práce sa budeme venovať základným pojmom, ktoré je potrebné priblížiť, aby sme sa neskôr mohli venovať bariéram podnikania malých a stredných podnikoch. Medzi tieto pojmy patria podnik a podnikanie. Ďalej si charakterizujeme malé a stredné podniky a opíšeme si ich výhody oproti veľkým podnikom, a rovnako aj ich nevýhody. V neposlednom rade stručne opíšeme bariéry podnikania týchto podnikov, ktorými sú administratívna, odvodová, daňová a legislatívna záťažnosť, a rovnako aj bariéry získavania financií na vykonávanie podnikateľskej činnosti.

1.1 Podnik a podnikanie

Prvým krokom pre pochopenie problematiky týkajúcej sa bariér v podnikateľskom prostredí, je definícia samotného podniku a jeho činnosti, podnikanie.

Podnik

Pojem podnik je v dnešnej dobe veľmi rozšírený a existuje preň množstvo definícií. Je základným elementom hospodárskeho systému, kde je charakterizovaný ako hospodárske centrum, ktoré s určitým rizikom, dlhodobou, a hlavne cieľavedome vyrába rôzne výrobky alebo poskytuje služby, aby mohol kryť potreby spoločnosti, ale aj jednotlivcov. Tento termín sa v ekonomickej teórii začal používať pre podnikateľský subjekt, kde existujú podnikateľské príležitosti, a tento subjekt ich vyhľadáva a snaží sa ich využívať.¹

V obchodnom zákonníku je podnik definovaný ako súbor hmotných a nehmotných, ale aj osobných zložiek podnikania. K podniku podľa obchodného zákonníka patria veci, práva a iné majetkové hodnoty, ktoré patria podnikateľovi, a ktoré slúžia na prevádzkovanie podniku alebo majú tomuto účelu slúžiť vzhľadom na svoju povahu.²

Autor Slávik J. definuje podnik ako funkčný celok, ktorý je schopný prinášať úžitok, a je založený za účelom trvalého vytvárania finančného prínosu v súčasnosti, ale aj

¹ MILLER, T. E. – BERGER, D. W. 2001. *Totally integrated enterprises*. USA: St. Lucie Press, 2001. 44 s. ISBN 1-57444-303-8.

² OBCHODNÝ ZÁKONNÍK. Zákon č. 513/1991 Zb. str. 7 2016, Žilina: Těšínska tiskárna, 2016. 8 s. ISBN 1335-6127.

v budúcnosti. Tento funkčný celok je tvorený hmotnými, nehmotnými a ľudskými zdrojmi. Podnik je teda zariadenie určené k trvalému vytváraniu zisku prostredníctvom úžitku zákazníkov.³

Autor Webster M. hovorí o podniku ako o systematicky organizovanej aktivite, ktorá je obzvlášť náročná, komplikovaná a riskantná. Táto jeho definícia predstavuje širšie poňatie podniku ako je napr. korporácia, ale lepšie zahŕňa celú organizovanú aktivitu.⁴

Autori Miller T.E. a Berger W. D. uvádzajú, že koncepcia podniku je založená na všeobecnej definícii, ktorá zahŕňa strategický smer, obchodné zdôvodnenie, interné procesy a podporné funkcie, a umožňuje zabezpečiť výroby s pridanou hodnotou a služby zákazníkom.⁵

Autori Veber J. - Srpová J. a kolektív uvádzajú, že pod pojmom podnik si možno predstaviť každý subjekt, ktorý vykonáva hospodársku činnosť, bez ohľadu na jeho právnu formu. K takýmto subjektom patria najmä osoby samostatne zárobkovo činné a rodinné podniky, ktoré vykonávajú remeselné alebo iné činnosti, a obchodné spoločnosti či združenia, ktoré bežne vykonávajú hospodársku činnosť.⁶

Podnik sa vyznačuje rôznymi znakmi, ktoré sa delia na všeobecné a špecifické. Medzi všeobecné znaky podniku patria:

- Kombinácia výrobných faktorov – len taká jednotka je podnikom, v ktorej sa účelovo kombinujú faktory (napr. práca, stroje, atď.) vzhľadom na požadovaný výstup podniku.
- Princíp hospodárnosti – vyjadruje snahu podniku pracovať čo najhospodárnejšie:
 - maximalizujú výstup,
 - minimalizujú vstup,
 - optimalizujú vzťah medzi vstupmi a výstupmi.

³ SLÁVIK, J. 2013. *Finanční průvodce nefinančního manažera*. Praha: Grada Publishing, 2013. 13 s. ISBN 978-80-247-4593-0.

⁴ NOLAN, W. T. 2008. *The wealth of enterprises*. Bloomington: AuthorHouse, 2008. 3 s. ISBN 978-1434346186.

⁵ MILLER, T. E. – BERGER, D. W. 2001. *Totally integrated enterprises*. USA: St. Lucie Press, 2001. 44 s. ISBN 1-57444-303-8.

⁶ VEBER, J. – SPRPOVÁ a kol. 2012. *Podnikání malé a střední firmy*. Praha: Grada Publishing, 2012. 16 s. ISBN 978-80-247-4520-6.

- Princíp finančnej rovnováhy – odzrkadľuje sa v schopnosti podniku plniť svoje platobné povinnosti v určenej výške a v danom termíne.

Na druhej strane sú tu špecifické znaky, ktorými sa podnik vyznačuje. Medzi tie patria:

- Princíp súkromného vlastníctva – vyjadruje prevažujúcu vlastnícku formu. Jej dôsledkom je, že majiteľ podniku si vyhradzuje právo sa priamo alebo nepriamo zúčastňovať na riadení podniku.
- Princíp autonómie – vyjadruje slobodu a nezávislosť podnikateľskej činnosti, ktorá je riadená trhovými vzťahmi bez direktívnych zásahov štátu.
- Princíp ziskovosti – hovorí o bezpodmienečnosti (nutnosti) zisku ako výsledku podnikateľskej činnosti, a zároveň o tendencii k maximalizácii zisku vo vzťahu k vloženému kapitálu.⁷

Podnikateľský subjekt uskutočňuje ciele, ktoré si sám definuje, prostredníctvom svojej podnikateľskej činnosti. Tá sa líši podľa charakteru podniku, podľa odvetví, veľkosti, právnej formy atď. Jednotlivé činnosti podniku sa členia do skupín činností, ktoré sa označujú ako podnikové funkcie. Medzi hlavne funkcie podniku patria:

- Predajná funkcia – vyčlenené činnosti súvisiace s predajom výrobkov a služieb
- Výrobná funkcia – zhotovovanie výrobkov, v nevýrobných podnikoch je to prevádzková funkcia
- Zásobovacia funkcia – obstaranie surovín, materiálu, súčastí, príjem, skladovanie
- Personálna funkcia – zaistenie spolupracovníkov, ich hodnotenie, rast ich kvalifikácie, systémy odmeňovania, pracovné podmienky
- Finančná funkcia – obstarávanie potrebného množstva finančných zdrojov, použitie finančných zdrojov k obstaraniu potrebných statkov a k úhrade ďalších výdavkov na činnosť podniku, rozdeľovanie zisku, všetky finančné

⁷ SRPOVÁ, J. – ŘEHOŘ, V. a kol. 2010. *Základy podnikání*. Praha: Grada publishing, 2010. 36 s. ISBN 978-80-247-3339-5.

operácie pri založení podniku, pri bežnej činnosti, pri rozširovaní podniku, pri fúzii, sanácii a likvidácii podniku

- Vedecko-technická funkcia – aplikovaný výskum, technický vývoj, príprava výroby, realizácia výsledkov uvedených fáz vedecko-technického pokroku u výrobcu nových technických prostriedkov a u užívateľov
- Investičná funkcia – zaistenie potrebného dlhodobého majetku
- Správa – napr. controlling, plánovanie, štatistika, právna činnosť či vnútorný audit.⁸

Podnikanie

Autor Drucker P. hovorí o podnikaní ako o tvorivej aktivite, ktorá je uskutočňovaná v trhovom hospodárstve v konkurenčnom prostredí.⁹

Autorky Majdúchová H. - Neumannová A. tvrdia, že podnikanie nie je možné chápať len ako činnosť, ktorú vykonávajú podnikateľské subjekty. Pod týmto pojmom rozumejú činnosť a aktivitu, ktorá je založená na využívaní poznatkov, a tiež aj skúseností všetkých pracovníkov, ktoré títo pracovníci využívajú pri hľadaní odpovedí na otázky, medzi ktoré patria napr. aké produkty sa uplatnia na trhu, ako využiť zdroje, ktoré sú k dispozícii, alebo ako si získať, a následne udržať zákazníka a podobne.¹⁰

Podľa autora Dickseeho L. R. podnikanie odkazuje na formu aktivity vykonávanú s cieľom dosiahnuť zisky v prospech tých, ktorí za tieto aktivity zodpovedajú.¹¹

Lewis Henry definuje podnikanie ako ľudskú činnosť zameranú na produkciu alebo získanie bohatstva prostredníctvom nákupu a predaja tovarov. Podľa neho medzi črty podnikania patria:

- výmena služieb a tovarov
- obchod s množstvom transakcií
- zisk je hlavným cieľom

⁸ MARTINOVIČOVÁ, D. – KONEČNÝ, M. – VAVŘINA, J. 2014. *Úvod do podnikovej ekonomiky*. Praha: Grada publishing, 2014. 12 s. ISBN 978-80-247-5316-4.

⁹ MAJKOVÁ, M. 2008. *Možnosti financovania malých a stredných podnikov v SR*. Bratislava: Tribun, 2008. 12 s. ISBN 978-80-7399-590-4.

¹⁰ MAJDÚCHOVÁ, H. – NEUMANNOVÁ, A. 2012. *Podnik a podnikanie*. Bratislava: Sprint 2, 2012. 17 s. ISBN 978-80-89393-83-1.

¹¹ HIRIYAPPA, B. 2008. *Strategic Management for Chartered Accountants*. New Delhi: New Age International, 2008. 4 s. ISBN 9788122423532.

- obchodné zručnosti pre ekonomický úspech
- riziká a neistoty
- kupujúci a predávajúci
- spojenie s produkciou
- marketing a distribúcia tovarov
- ponuka tovarov a služieb
- uspokojiť ľudské potreby
- spoločenské povinnosti.¹²

Z právneho hľadiska je podnikanie v Obchodnom zákonníku definované ako sústavná činnosť, ktorá je vykonávaná samostatne podnikateľom vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť a za účelom dosiahnutia zisku.¹³

Každá činnosť má svoje výhody aj nevýhody, rovnako aj podnikanie. Pred začatím podnikania je potrebné zvážiť všetky klady a zápory, čo nám toto rozhodnutie prinesie.

Medzi tri základné výhody, ktoré si každý podnikateľ pri podnikateľskej činnosti uvedomuje sú sloboda, príležitosti a dane s odvodmi. Sloboda hovorí, že podnikateľ nemá presne stanovenú pracovnú dobu, kedy musí prísť alebo odísť z práce. Svoj čas si riadi sám, no je potrebné si uvedomiť, že najúspešnejší podnikatelia pracujú ešte dlhšie ako pracujúci ľudia zamestnaní na trvalý pracovný pomer. To sa však aj odráža na ich dosiahnutých cieľoch a výsledkoch. Ďalším kladom je výber príležitosti. Správny výber a využitie príležitosti už na začiatku, môže podnikateľov zabezpečiť sľubnú kariéru. Podnikateľ má dokonca možnosť platiť nižšie dane a odvody než zamestnanci. Je potrebné však vedieť ako si správne nastaviť účtovníctvo, aby využil maximum z ponúkaným možností.

Medzi nevýhody podnikania patrí zodpovednosť, ktorá spadá na podnikateľa a za vzniknuté problémy je zodpovedný sám podnikateľ. Nevýhodou sú aj platenie účtov, faktúr, správnych poplatkov, daní a odvodov a je potrebné ustrážiť si termíny platenia.

¹² AKRANI, G. 2011. *What is Business? Meaning Definitions Features of Business*. [online]. Kalyan: Kalyan City, 2011. [cit. 2016.04.18.] Dostupné na internete: <<http://kalyan-city.blogspot.sk/2011/03/what-is-business-meaning-definitions.html>>.

¹³ OBCHODNÝ ZÁKONNÍK. Zákon č. 513/1991 Zb. str. 7 2016, Žilina: Těšínska tiskárna, 2016. 7 s. ISBN 1335-6127.

V začiatkoch podnikania pociťujú podnikatelia samotu, čo patrí medzi ďalšie nevýhody. Je tomu tak preto, lebo kvôli úspechom podnikateľ pracuje dlhšie a má málo času pre seba.¹⁴

1.2 Charakteristika malých a stredných podnikov

Malé a stredné podniky sú bezpochyby pilierom slovenského hospodárstva. Sú považované za najpružnejšie, najefektívnejšie a najprogresívnejšie formy podnikania. Tvoria 99,9 % podiel z celkového počtu podnikateľských subjektov, podiel na zamestnanosti dosahuje úroveň 71,8 % a významný je aj podiel na tvorbe pridanej hodnoty, ktorý je a úrovni 55,1 %. Existencia malých a stredných firiem sa považuje za najlepší spôsob udržania konkurencie a zamedzenia monopolu v akejkoľvek oblasti.¹⁵

O význame malých a stredných podnikov sa na Slovensku začalo viac uvažovať po roku 1990 v súvislosti s privatizáciou a transformáciou ekonomiky. Ich prudký rozvoj bol podmienený viacerými skutočnosťami, a to postupným rozpadom veľkých podnikov, návratom majetku občanom v rámci reštitúcií a liberalizáciou obchodných vzťahov.

Do roku 1995 na Slovensku neexistovala presná definícia pre malé a stredné podniky, ale ich rastúci význam vytvoril tlak na zavedenie definície. Zákon č. 100/1995 o štátnej podpore malým a stredným podnikom zadefinoval tieto podniky na základe kvantitatívneho hľadiska, podľa ktorého sú podniky rozdelené na základe počtu zamestnancov. Toto rozdelenie je uvedené v tabuľke 1.

Tab. 1 Rozdelenie podnikov podľa Zákona č. 100/1995

Malý podnik	1-24 zamestnancov
Stredný podnik	25-250 zamestnancov
Veľký podnik	Nad 250 zamestnancov

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Zákona č. 100/1995 o štátnej podpore malým a stredným podnikom .

Toto vymedzenie nebolo postačujúce, pretože malo slabú vypovedaciu schopnosť o reálnej sile podniku, preto bol v roku 1999 prijatý Zákon o štátnej pomoci č. 231/1991 Zb. v znení neskorších predpisov. Tento zákon definoval malý podnik ako podnik, ktorý zamestnáva menej ako 50 zamestnancov a jeho ročný obrat je 7 mil. eur

¹⁴ LUČAN, P. 2013. *Výhody a nevýhody podnikania*. [online]. Bratislava: Študentské financie, 2013. [cit. 2016.04.28.] Dostupné na internete: < <https://studentskefinancie.sk/clanok/vyhody-a-nevyhody-podnikania> >

¹⁵ STRÁŽOVSKÁ, H. a kol. 2016. *Malé a stredné podnikanie*. Bratislava: Sprint 2, 2016. 11 s. ISBN 978-80-89710-21-8.

alebo v účtovnej závierke nevykazuje výsledok hospodárenia viac ako 5 mil. eur, a je ekonomicky nezávislý. Stredný podnik bol definovaný ako podnik zamestnávajúci menej ako 250 zamestnancov, jeho ročný obrat je 7 - 40 mil. eur alebo v účtovnej závierke vykazuje najviac 27 mil. eur, a je tiež ekonomicky nezávislý.

V roku 2004 bol tento zákon zrušený a od 1.1.2005 sa používa delenie podnikov, ktoré zaviedla Európska komisia. Objavuje sa tu nový pojem, mikropodniky. Podľa novej definície sa podniky taktiež delia podľa počtu zamestnancov, ale pribudli ďalšie dve kritériá, a to ročný obrat a ročná bilancia.

Tab. 2 Rozdelenie podnikov podľa Európskej komisie

	Počet zamestnancov	Ročný obrat v mil. eur	Ročná bilancia v mil. eur
Mikropodnik	Do 10	2	2
Malý podnik	Do 50	10	10
Stredný podnik	Do 250	50	43

Zdroj: MAJKOVÁ, M. 2008. Možnosti financovania malých a stredných podnikov na SR. Bratislava: Tribun, s. 15. ISBN 978-80-7399-590-4.

Za ekonomicky nezávislého podnikateľa sa považuje:

- Ak podiel iných ako malých a stredných podnikateľov na hlasovacích práva a na základnom imaní je do 25 %
- Ak sú zakladateľmi iní ako malí a strední podnikatelia, podiel na základnom imaní a hlasovacích právach je do 25 %.¹⁶

V niektorých krajinách sa malé a stredné krajiny definujú a delia inak ako na Slovensku. Na Filipínach sú malé a stredné podniky definované ako schopný sociálno-ekonomický mechanizmus s ohľadom na chudobné podmienky na Filipínach, dopady ekonomických kríz a svetovú konkurencieschopnosť krajiny. Na Filipínach sa malé a stredné podniky rozdeľujú podľa počtu zamestnancov na mikropodniky, „chaty“, malé a stredné podniky.¹⁷

¹⁶ MAJKOVÁ, M. 2008. *Možnosti financovania malých a stredných podnikov na SR*. Bratislava: Tribun, 2008. 14, 15 s. ISBN 978-80-7399-50-4.

¹⁷ ABDULLAH, M.A. – BAKER, M. I. B. 2010. *Small and Medium Enterprises in Asian Pacific Countries*. New York: Copyright, 2010. 4 s. ISBN 1-56072-798-5.

V Mexiku sa taktiež malé a stredné podniky delia podľa počtu zamestnancov na mikropodniky, malé a stredné podniky. Hľadisko delenia je rovnaké ako v Slovenskej republike, ale líši sa počet zamestnancov.¹⁸

Rozdelenie podnikov podľa počtu zamestnancov na Filipínach a v Mexiku je porovnané so Slovenskou republikou v tabuľke 3.

Tab. 3 Porovnanie MSP v SR a na Filipínach

	Slovenská republika	Filipíny	Mexiko
Mikropodnik	1 - 9 zamestnancov	1 - 4 zamestnanci	0 - 15 zamestnancov
"Chata"	-	5 - 9 zamestnancov	-
Malý podnik	10 - 50 zamestnancov	10 - 99 zamestnancov	16 - 100 zamestnancov
Stredný podnik	51 - 250 zamestnancov	100 - 199 zamestnancov	101 - 250 zamestnancov

Zdroj: Vlastné spracovanie

Podľa právnej formy sa podniky delia na podnik jednotlivca – fyzickej osoby a obchodné spoločnosti. Ešte pred začatím podnikania a otvorením podniku je potrebné zvážiť rôzne kritéria, akými sú veľkosť manažmentu podniku, oprávnenie k riadeniu, počet zakladateľov, nároky na počiatočný kapitál, spôsob a rozsah ručenie a riziko, možnosť získania úverov, daňové zaťaženie a iné, ktoré ovplyvňujú výber právnej formy budúceho podniku.¹⁹

Podľa posledného sčítania v roku 2014, ktoré uvádza tabuľka 4, bolo na Slovensku najviac živnostníkov, presne 342 369. Je to najpočetnejšia právna forma z dôvodov, že je najjednoduchšia na otvorenie a najmenej nákladová, živnostník nemusí byť zapísaný v obchodnom registri, vopred nemusí byť podpísaná žiadna zmluva, nie je stanovené žiadne základné imanie ani povinný vklad.²⁰

¹⁸ INTERNATIONAL LABOUR CONFERENCE. 2012. *General conditions to stimulate job creation in small and medium-sized enterprises*. Switzerland: This One, 2012. 52 s. ISBN 92-2-109893-1.

¹⁹CHODASOVÁ, A. - BUJNOVÁ, D. 1998. *Podnikanie v malých a stredných podnikoch*. Bratislava: Ekonóm, 1998. 36 s. ISBN 80-225-0961-2.

²⁰PLENCNEROVÁ, H. 2014. *Počet podnikateľov na Slovensku*. [online]. Bratislava, 2014. [cit. 2016.05.05.] Dostupné na internete: <<https://www.podnikajte.sk/start-podnikania/c/1566/category/pravne-formy/article/pocet-podnikatelov-2014.xhtml>>

Tab. 4 Počet jednotlivých právnických osôb v roku 2014

Živnostníci	Slobodné povolania	Samostatne hospodáriaci roľníci	Akciové spoločnosti	Spoločnosti s ručením obmedzeným	Družstvá
342 369	23 701	7 785	5 875	176 963	1 556

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov Štatistického úradu.

Malé a stredné podniky na domácom a zahraničných trhoch disponujú množstvom výhod oproti veľkým podnikom. Na druhej strane, z niektorých hľadísk je ich postavenie nevýhodné. Medzi hlavné výhody patria:

- Pružné reagovanie na zmeny – vynucujú si to okolnosti, že vzhľadom k obmedzeným kapitálovým zdrojom oveľa viac citlivejšie ako veľké podniky vnímajú výkyvy trhu. Schopnosť pružnej reakcie na tieto zmeny je daná tým, že na rozdiel od veľkých podnikov nie sú malé a stredné podniky zaťažované existenciou rozsiahleho investičného majetku, ktorý by zužoval možnosti svojho produkčného využitia. Zmena predmetu činnosti či výrobného programu potom nevyžaduje tak rozsiahle zásahy do výrobnéj základne ako to je vo veľkých podnikoch.
- Inovačná kreativita - je nevyhnutnou podmienkou na prežitie na trhu. V malých a stredných podnikoch je menej obmedzujúcich organizačných prvkov a viac priestoru pre individuálnu iniciatívu. Jedná sa však o inovácie nižšieho rádu.
- Vytváranie nových pracovných príležitostí – obvykle sa zdôvodňuje nižšími nákladmi na zriadenie pracovného miesta, prenechávaním menej ziskových aktivít veľkým podnikom a zakladaním vlastných podnikov zamestnancami, ktorí boli prepustení z dôvodu nadbytočnosti z veľkých podnikov.
- Odolnosť proti hospodárskej recesii – v malých a stredných podnikoch je väčšia vďaka ich schopnosti pružne reagovať na zmeny. V období hospodárskej recesie sa veľké podniky zbavujú hospodárskych stratových aktivít ale aktivít nízkym ziskom, ktoré môžu byť pre malé a stredné podniky príležitosťou pre využitie produkčných kapacít.
- Rýchlosť prijímania podnikateľských rozhodnutí – je v malých a veľkých podnikoch vyššia kvôli kratším informačným cestám. Hlavnou prednosťou týchto podnikov je relatívne úzky okruh vlastníkov a ich obvyklá účasť na výkonnom riadení podniku.

Tak ako majú malé a stredné podniky svoje výhody, existujú aj nevýhody, ktoré pred začatím podnikania treba zvážiť. Nasledujúce nevýhody sú spôsobené hlavne nižšími finančnými prostriedkami. Medzi nevýhody podnikania MSP radíme:

- Obmedzené možnosti zamestnávania odborníkov v správe – ich správne a produkčné povinnosti dané právnym radom, daňovými zákonmi a právnymi predpismi ochrany životného prostredia a pod. sú v podstate rovnaké ako vo veľkých podnikoch. Malé a stredné firmy majú ale pre tieto účely menej prostriedkov ako veľké firmy, a preto kladú na riadiacich pracovníkov zvýšené odborné aj časové požiadavky.
- Menšia finančná sila – s tým aj často súvisiaca horšia dostupnosť úverových zdrojov. Nedostatok finančných prostriedkov je veľkou bloádou vzniku nových podnikov, a to znemožňuje rozvoj už existujúcich subjektov, ktoré potom nemôžu realizovať svoje ciele a inovačné zámery.
- Vyššia intenzita práce a menej priaznivé pracovné podmienky – v malých a stredných podnikoch majú príčinu obvykle v obmedzenom kapitálovom zázemí a nutnosti obstať v tvrdom konkurenčnom prostredí. V takýchto podnikoch je obvykle majiteľ vrcholovým manažmentom a bezprostredný záujem maximalizovať svoj zisk ich vedie nielen k vlastnému vysokému pracovnému nasadeniu, ale vyžaduje aj intenzívnu prácu od zamestnancov.
- Obmedzené možnosti získavania výhod z rozsahu produkcie – plynú z nízke koncentrácie a malých možností v zhromažďovaní výroby. Menšie podniky môžu obvykle objednávať materiál len v nižších množstvách, a nemôžu tak získavať zľavy a výhodnejšie dodacie podmienky, ktoré sú poskytované vo veľkých dodacích množstvách. Vzhľadom k pomerne nízkemu počtu zamestnancov sú tieto podnikateľské jednotky mnohokrát existenčne závislé na nájdení vhodných pracovníkov s potrebnou flexibilitou, lojalitou a pocitom zodpovednosti voči zamestnávateľovi.
- Obmedzené prostriedky na propagáciu a reklamu – pre menšie podniky je ťažšie ovplyvňovať svojich potenciálnych zákazníkov. Svoju produkciu preto môžu umiestňovať predovšetkým na segmentoch lokálneho trhu. Nízke zdroje na

propagáciu tak negatívne ovplyvňujú veľkosť obratu a možnosti jeho rastu zvyšovaním veľkosti podniku.²¹

1.3 Bariéry podnikania

Bariéry podnikania sú skupiny faktorov, ktoré ovplyvňujú skutočnosť, keď človek ako jednotlivec alebo sociálna skupina nechce, nevie alebo nemôže podnikat'. Bariéry podnikania je možné určiť prostredníctvom interných činiteľov a externých činiteľov ovplyvňujúcich vznik príslušných bariér. Medzi interné činitele ovplyvňujúce vznik bariér možno zaradiť averziu k podnikateľskej činnosti ako takú, ktorá môže úzko súvisieť s nedostatočnou motiváciou, obavou z rizík podnikania či s osobnostnými vlastnosťami jednotlivca. Rovnako je možné klasifikovať ako interné činitele vzniku bariér podnikania nedostatočné predpoklady pre podnikateľskú činnosť.

Na druhej strane medzi externé činitele vzniku bariér podnikania patria aspekty súvisiace s minulým, súčasným a očakávaným stavom zložiek vonkajšieho okolia jedinca, ako sú právne a ekonomické prostredie. Za významný externý činiteľ možno označiť taký stav a perspektívy rozvoja podnikateľskej infraštruktúry v rámci záujmových území s väzbou na výkon podnikateľskej činnosti.²²

1.3.1 Interné bariéry

Interné bariéry sú bariérami na strane potenciálneho podnikateľa, ktoré môžu mať tri základné príčiny:

- Človek nechce podnikat' – pretože nemá motív k podnikaniu. Môže ísť o dobré zamestnanie, kde je dostatočne finančne odmeňovaný a nechce to meniť. Ďalším dôvodom môžu byť existujúce obavy z rizík podnikania. Podnikanie je samo o sebe jedno veľké riziko a mnoho ľudí sa ho bojí podstúpiť. Taktiež jednou s prekážok môžu byť osobnostné vlastnosti, kde človek nemá dostatok sebavedomia na začatie podnikateľskej činnosti, nechut' viesť ľudí alebo riešiť konflikty.

²¹ MALACH, A a kol. 2005. *Jak podnikat po vstupe do EU*. Praha: Grada publishing, 2005. 32 s. ISBN 8024709066.

²² MARTINOVIČOVÁ, D. – KONEČNÝ, M. – VAVŘINA, J. 2014. *Úvod do podnikové ekonomiky*. Praha: Grada publishing, 2014. 12 s. ISBN 978-80-247-5316-4.

- Človek nevie podnikat' – chýba mu predmet podnikania, nápad, know-how. Ide o nedostatočnú identifikáciu, hodnotenie a využitie príležitostí, človek nemá dostatočnú znalosť základných požiadaviek súvisiacich s podnikaním alebo nemá dostatočné predpoklady pre výkon role podnikateľa, ako je napríklad jednanie s obchodnými partnermi.
- Človek nemôže podnikat' – nedisponuje potrebnými finančnými zdrojmi ako je zakladateľský kapitál, nedisponuje vhodnými priestormi pre vykonávanie podnikateľskej činnosti alebo chýba podpora okolia, dôvera rodiny alebo potenciálnych spoločníkov.²³

1.3.2 Externé bariéry

Externé bariéry sú bariéry mimo podniku a podnikateľ nie je schopný ich ovplyvniť. Tieto bariéry pôsobia na podnik z vonkajšieho prostredia a podnikateľ ich musí predvídať, a tak prispôbiť aj svoje konanie. Medzi takéto bariéry patria:

- Administratívne zaťaženie – výrazné administratívne zaťaženie vyplývajúce z legislatívy Slovenskej republiky sa považujú za jednu z najväčších bariér podnikania malých a stredných podnikov. Prílišné zaťaženie môže začínajúcich podnikateľov odradiť od podnikania, a taktiež môže spôsobiť, že sa budú snažiť vyhnúť stanovených pravidlám, ktoré sú dané v súčasnosti, a môžu spôsobovať špekulatívne správanie podnikateľských subjektov.²⁴
- Legislatíva – je tiež jednou z bariér, ktoré bránia malým a stredným podnikateľom v podnikaní. Je všeobecne známe, že legislatívny systém na Slovensku je náročný, málo zrozumiteľný a nestabilný, pretože podlieha častým zmenám. To spôsobuje podnikateľom vysokú administratívnu zaťaženosť.
- Daňové zaťaženie – táto bariéra je jedna z najviac pôsobiacich na malé a stredné podniky. Nepôsobí na nich len výška daní, ale aj zložitosť

²³ VEBER, J. – SRPOVÁ, J. a kol. 2012. *Podnikání malé a střední firmy*. Praha: Grada publishing, 2012. 15 s. ISBN 978-80-247-4520-6.

²⁴ OECD. 2007. *OECD Economic Surveys: Slovak Republic*. Paríž: OECD Publishing, 2007. 111 s. ISBN 9789264034587.

systemu. Daňové zákony sa neustále novelizujú a je náročné sa im prispôbovať. K ich aplikácií dochádza k časovej a administratívnej náročnosti, a v dôsledku toho aj k rastu nákladov. Podnikateľ musí vynaložiť veľa času na neustále sa meniace predpisy, pri konzultácii s daňovými poradcami a pri jednaní s finančnými úradmi.²⁵

- Odvodové zaťaženie – je založené na vysokej náročnosti na pracovnú silu a mzdy, a prejavuje sa to na odvodoch, ktoré sú na vysokej úrovni. Túto bariéru by bolo potrebné riešiť, pretože bráni malým a stredným podnikom v rozširovaní svojich pracovných miest a prijímaní nových pracovníkov. Podnikatelia by prijali zníženie odvodov do sociálnej aj zdravotnej poisťovne.
- Získavanie financií – malé a stredné podniky často získavajú finančné zdroje v podobe úverov a pôžičiek. Častokrát je to však komplikované, pretože finančné inštitúcie ako sú banky, to odmietajú z dôvodu, že malé a stredné podniky sú obmedzené schopnosťou ručenia alebo v inom prípade, ak im banky schvália ich požiadavky, sú zaťažené vysokými úrokmi. Existujú však inštitúcie, ktoré finančne podporujú malé a stredné podniky pri ich rozvoji, ale taktiež je to pre ich systém zložitý.

²⁵ MALACH, A a kol. 2005. *Jak podnikat po vstupu do EU*. Praha: Grada publishing, 2005. 35 s. ISBN 8024709066.

2 Cieľ práce

Cieľom bakalárskej práce je identifikovať a opísať súčasný stav v najvýznamnejších bariérach podnikania malých a stredných podnikov na Slovensku. Predpokladom dosiahnutia hlavného cieľa je splnenie čiastkových cieľov:

- Vymedzenie základných pojmov v skúmanej oblasti – v rámci teoretických východísk sa budeme venovať pojmom ako podnik, podnikanie, malé a stredné podniky a bariéry v podnikaní týchto podnikov.
- Identifikácia najviac významných bariér podnikania – v bakalárskej práci identifikujeme najvýznamnejšie bariéry podnikania malých a stredných podnikov na Slovensku a následne popíšeme súčasný stav v týchto bariérach.
- Zhodnotenie zistených skutočností – v diskusii bakalárskej práce zosumarizujeme zistené skutočnosti a prezentujeme vlastné postrehy k danej problematike.

3 Metodika práce a metody skúmania

V prvej časti práce sme si stanovili hlavný cieľ, ktorý chceme dosiahnuť. Definovali sme si pojmy podnik, podnikanie, malé a stredné podniky a ich charakteristika, a taktiež sme si popísali najvýznamnejšie bariéry podnikania malých a stredných podnikov na Slovensku. Na dosiahnutie hlavného cieľa sme použili všeobecné logické metódy, medzi ktoré patria analýza, syntéza, indukcia, dedukcia a komparácia.

Analýza predstavuje proces, v ktorom sa jeden celok rozkladá na jednotlivé časti, ako napr. prvky, vlastnosti alebo procesy, kde je cieľom dokonalejšie poznanie jednotlivých častí.

Syntéza je presným opakom analýza. Je procesom, kedy sa pomocou skúmania vzťahov a štruktúry jednotlivých častí, umožňuje poznať určitý skúmaný jav ako celok.

Analýza a syntéza sú základným prostriedkom myslenia, spájania a rozdeľovania, utvárania a zanikania. Tieto dve metódy sú základom všetkých procesov.

Indukcia je proces, kedy z rôznych čiastkových záverov na konci odvodzujeme jeden všeobecný záver.

Opakom indukcie je dedukcia, čo znamená logické odvodzovanie určitého prípadu alebo záveru zo všeobecných poznatkov.

Komparácia je metódou zisťovania zhodných, ale aj rozdielných vlastností pozorovaných javov.²⁶

²⁶ VOJTOVÁ, M. 2014. *Terminologie ve výzkumu*. [online]. Hradec Králové: 2014. [cit. 2016.05.05.] Dostupné na internete: <http://www.zshk.cz/files/terminologie_vyzkum.pdf>

4 Výsledky práce

Malé a stredné podniky tvoria na Slovensku až 99,9 % podielu zo všetkých podnikov. Podieľajú sa napr. na zamestnanosti vytváraním nových pracovných miest, podporujú miestny rozvoj, podieľajú sa na tvorbe hrubého domáceho produktu.

Na druhej strane sú tu bariéry, ktoré malým a stredným podnikom bránia rozvíjať svoje prednosti, a tým bránia ekonomike na Slovensku sa ďalej rozvíjať. Prekážky ako sú administratívna záťažnosť, prekážky v legislatíve, daňové a odvodové zaťaženie a prekážky v získavaní finančných zdrojoch si popíšeme v nasledujúcich kapitolách.

4.1 Administratívna záťažnosť

Administratívne zaťaženie podnikania je súčasťou ekonomických, ale aj sociálnych regulácií, ktoré uvažuje štát na podnikateľov, a s ktorými sú títo podnikatelia každodenne konfrontovaní. Napriek čiastočným zlepšeniam, sú tieto administratívne zaťaženia komplikované a časovo náročné. Slovensko v rebríčku Svetovej banky „Doing business“, ktorá sa zaoberá hodnotením podnikateľského prostredia, zastáva 68. priečku zo 189 krajín pri hodnotení administratívnej záťažnosti pri začiatku podnikania.²⁷

Administratívna záťažnosť podnikania začína ešte pred začatím vykonávania podnikateľskej činnosti, kde budúci podnikateľ je nútený vykonať niekoľko úkonov, ktoré mu umožnia podnikáť. V tabuľke 5 sú tieto úkony vypísané spolu s počtom dní, ktoré sú potrebné na dokončenie úkonu a nákladmi, ktoré sú takisto potrebné na realizáciu úkonu.

Regulácia je v trhovej ekonomike nevyhnutná a na jej správne fungovanie dôležitá. Na druhej strane sa počas regulácie vytvárajú také opatrenia a činnosti, ktoré vytvárajú bariéry a prinášajú neželané finančné administratívne zaťaženie pre podniky a občanov. Primárnym zámerom každej regulácie by preto malo byť efektívne dosiahnutie spoločenského cieľa bez dodatočnej finančnej a byrokratickej záťaže, ktorú táto regulácia vytvára. Keďže tieto dva prístupy sú často v kontradikcii, skutočným umením je vytváranie takej legislatívy, ktorá dokáže nájsť tú správnu rovnováhu. Zvyčajne je na mieste otázka, vytvára naša spoločnosť legislatívu pre efektívne podnikateľské prostredie, či efektívnu

²⁷WORLD BANK GROUP. 2016. *Ease of doing business in Slova republic*. [online]. 2016. [cit. 2016.05.08.] Dostupné na internete: <<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/slovakia/#starting-a-business>>.

legislatívu pre podnikateľské prostredie ? Správnym nástrojom pri vytváraní efektívneho podnikateľského prostredia by mala byť aj efektívna legislatíva, čo ani z ďaleka nie je pravidlom na území SR.

Tab. 5 Úkony potrebné pred začatím podnikania

P.Č.	Úkon	Čas na dokončenie	Súvisiace náklady
1.	Skontrolovať jedinečnosť navrhovaného mena spoločnosti	Menej ako 1 deň (online úkon)	3 € na vyhľadanie v Obchodnom registri
2.	Notársky overiť stanovy a súvisiace dokumenty	1 deň	Podľa detailov úkonu
3.	Požiadat' o živnostenské oprávnenie, registrovať sa na dane z príjmov a na Okresnom súde	3 dni	5 € štandardné živnostenské oprávnenie + 165 € elektronická registrácia na súdnom registri
4.	Získať na daňovom úrade zoznam dlžníkov	5 dní	Bez poplatku
5.	Otvoriť bankový účet	1 deň	16,5 € (rozdielne v bankách)
6.	Registrácia na dôchodkové, nemocenské poistenie, poistenie pre prípad nezamestnanosti na sociálnej poisťovni	1 deň	Bez poplatku

Zdroj: Spracovanie podľa správy „Doing business“

V súvislosti so začatím podnikania je potrebné vykonať 6 úkonov. Ako prvé je potrebné skontrolovať jedinečnosť navrhovaného mena spoločnosti, ktoré je potrebné urobiť online, a ktorého náklady predstavujú 3 € s porovnaním menami spoločností v obchodnom registri. Následne je potrebné notársky overiť stanovy a súvisiace dokumenty, ktoré trvá minimálne 1 deň a náklady súvisiace s týmto úkonom sa určujú podľa jednotlivých detailov tohto úkonu. Po tomto úkone je potrebné požiadať o živnostenské oprávnenie a zaregistrovať sa na dane z príjmov a na Okresnom súde. Táto

registrácia trvá minimálne 3 dni a výška nákladov je minimálne 5 € pri voľnej živnosti a 165 € stojí elektronická registrácia na súdnom registri. Tieto náklady môžu byť aj vyššie a určuje sa to podľa typu živnosti alebo obchodnej spoločnosti. Ďalším úkonom je získanie zoznamu dlžníkov na daňovom úrade, aby podnikateľ vedel o týchto dlžníkoch a v budúcnosti si na nich dal pozor. Trvá to 5 dní, ale tento úkon je bez nákladov. Následne je potrebné otvoriť si účet v ktorejkoľvek banke, a v priemere účet pre podnikateľa stojí 16,50 € na mesiac. Táto suma však závisí od banky, v ktorej si tento účet otvorí. Posledným úkonom je registrácia v zdravotnej a sociálnej poisťovni, ktoré je bez poplatkov.

Z tabuľky 4 teda vyplýva, že na úplný začiatok podnikania je potrebné vykonať 6 úkonov, ktoré trvajú 12 dní, a celkové náklady s nimi spojené sú vo výške minimálne 189,50 €.

4.2 Legislatíva

Medzi kľúčové legislatívne predpisy, ktoré ovplyvňujú podnikateľskú činnosť v SR, sú Obchodný a Občiansky zákonník, Živnostenský zákon, daňové zákony, a taktiež zákony o zdravotnom a sociálnom poistení. Legislatívny rámec Slovenskej republiky vnímajú podnikateľské subjekty skôr negatívne kvôli nezrozumiteľnosti zákonov, nestabilite a ich častým zmenám.

Časté novelizácie zákonov spôsobujú nevedomosť podnikateľov o niektorých zmenách a ich obtiažnosť prispôsobenia k prijatiu týchto zmien. Podnikatelia preto musia viackrát do roka sledovať zákon a presvedčiť sa, či sa niečo nezmenilo, poprípade sa prispôbiť novelizáciám a prispôbiť im svoju podnikateľskú činnosť. Zákony spojené s podnikaním a ich počet novelizácií od schválenia daných zákonov sú uvedené v tabuľke 6.

Tab. 6 Počet novelizácií zákonov od ich prijatia

Názov zákona		Číslo zákona	Počet novelizácií
Obchodný zákonník		č. 513/1991 Zb.	45
Občiansky zákonník		č. 40/1964 Zb.	58
Živnostenský zákon		č. 455/1991 Zb.	120
Daňové zákony:	Zákon o dani z príjmov	č. 595/2003 Z. z.	66
	Zákon o dani z pridanej hodnoty	č. 222/2004 Z. z.	24
	Zákon o miestnych daniach a miestnom poplatku	č. 582/2004 Z. z.	23
	Zákon o správe daní a poplatkov	č. 563/2009 Z. z.	21
Zákon o účtovníctve		č. 431/2002 Z. z.	21
Zákon o obchodnom registri		č. 530/2003 Z. z.	17
Zákon o ochrane spotrebiteľa		č. 250/2007 Z. z.	14
Zákon o ochrane hospodárskej súťaže		č. 136/2001 Z. z.	8
Zákon o sociálnom poistení		č. 461/2003 Z. z.	68
Zákon o zdravotnom poistení		č. 580/2004 Z. z.	42

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa zákonov Slovenskej republiky.

Z tabuľky 6 vyplýva, že legislatíva Slovenskej republiky prešla množstvom novelizácií zákonov. Najväčším počtom novelizácií prešiel Živnostenský zákon. Tento zákon je jeden z najdôležitejších, ktorý sa týka podnikateľov a ich podnikateľskej činnosti. Bol novelizovaný až 120-krát od jeho prijatia, čo bolo v roku 1991. Živnostenský zákon je jeden z najdôležitejších, ktorý sa týka podnikateľov a ich podnikateľskej činnosti. Z nášho pohľadu je pre podnikateľov veľmi náročné sledovať tento zákon, pretože priemerný počet noviel tohto zákona za celé obdobie funkčnosti je 4,8, čo po zaokrúhlení predstavuje až 5 noviel zákona za 25 rokov. Aj napriek snahe podnikateľských subjektov rešpektovať tento zákon a vykonávať svoju činnosť tak, ako to zákon určuje, je to náročné.

Na druhom mieste s počtom novelizácií 68, je Zákon o sociálnom poistení. Tento zákon je pre podnikateľov taktiež veľmi dôležitý, pretože či už za seba, alebo za svojim zamestnancov, sú povinní platiť odvody do Sociálnej poisťovne.

Tretím v poradí s počtom noviel zákona 66 je Zákon o dani z príjmov. Dane z príjmov sú pre štát veľmi dôležité, ale neuvedomuje si, že čím viac je novelizácií, tým viac to zaťažuje podnikateľov, a preto aj vysoký počet novelizácií predstavuje bariéru pre všetky podnikateľské subjekty.

Novelizácie zákonov sú na jednej strane pre podnikateľov na Slovensku výhodou, pretože v zákonoch sa tak opravujú nedostatky, ktoré boli spozorované v predošlom období práve pri podnikateľskej činnosti. Na druhej strane však časté novelizácie sú prekážkou v podnikaní, pretože tí čo podnikajú, ich musia sledovať a rešpektovať. Ich činnosť však nie je o každodennom čítaní zákonov, preto si musia vyčleniť čas, aby sa s daným zákonom stotožnili.

Aby sme si viac priblížili túto bariéru, tabuľke 7 sú zaznamenané počty novelizácií zákonov, ktoré súvisia s podnikaním za rok 2015 a 2016.

Tab. 7 Počet novelizácií zákonov v rokoch 2015 a 2016

		Počet noviel podľa dátumu účinnosti	
Názov zákona		2015	2016
Obchodný zákonník		3	2
Občiansky zákonník		5	1
Živnostenský zákon		6	2
Daňové zákony:	Zákon o dani z príjmov	6	3
	Zákon o dani z pridanej hodnoty	2	3
	Zákon o miestnych daniach a miestnom poplatku	1	1
	Zákon o správe daní a poplatkov	4	2
Zákon o účtovníctve		2	1
Zákon o obchodnom registri		3	2
Zákon o ochrane spotrebiteľa		1	2
Zákon o ochrane hospodárskej súťaže		0	1
Zákon o sociálnom poistení		7	3
Zákon o zdravotnom poistení		5	4
Počet zmien celkovo za daný rok		45	27
Počet mesiacov za daný rok		12	3
Priemerný počet noviel zákonov za daný rok		3,75	9

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa zákonov Slovenskej republiky

Tabuľka 5 udáva, že priemerný počet noviel zákonov za celý rok 2015 je 3,75, a v roku 2016 za prvé tri mesiace je priemerný počet noviel rovnakých zákonov 9. Z toho vyplýva, že podnikateľ musí pozorne, a hlavne často sledovať zákony, aby sa vyhol ich porušeniu.

Táto bariéra podnikania najviac postihuje tých, ktorí podnikajú samostatne. Nemajú dostatočné peňažné a personálne kapacity na riešenie tohto problému, a pre podnikateľa samotného je to časovo náročné a nezvládnuteľné. Na jednej strane je legislatíva pre podnikateľov náročná z dôvodu počtu novelizácií, ale na strane druhej z dôvodu jej nezrozumiteľnosti a odvolaním jedného paragrafu k množstvu iných paragrafov.

Podľa Podnikateľskej Aliancie Slovenska znižujú hodnotu podnikateľského prostredia najmä zlá vymožiteľnosť práva a mnoho legislatívnych zmien, ale aj lákanie vlády veľkých zahraničných investorov, čo sťažuje podnikanie hlavne malým podnikom. Podľa prieskumov PAS v hodnotení jednotlivých položiek podnikateľského prostredia najväčší pokles zaznamenala pri vymáhateľnosti práva a funkčnosti súdnictva.

Už spomínaná zrozumiteľnosť, použiteľnosť a stálosť právnych predpisov sa podľa PAS bola tretou najhoršie hodnotenou položkou, k čomu pomohlo aj vysoké množstvo zmien zákonov, ktoré sa vláda snažila do blížiacich sa volieb stihnúť. Aj podľa PAS časté novelizácie spôsobujú podnikateľským subjektom problémy, pretože sú nútení vynaložiť dodatočné prostriedky, a hlavne čas na oboznámenie sa s nimi, a v neposlednom rade im tiež sťažujú plánovanie na dlhšiu dobu vopred.²⁸

²⁸ PODNIKATEĽSKÁ ALIANCIA SLOVENSKA. 2016. *Podnikatelia sa sťažujú na zhoršovanie prostredia, trápia ich pomalé súdy, neférové stimuly a časté zmeny zákonov*. [online]. Bratislava: 2016. [cit. 2016.05.05.] Dostupné na internete: <<http://alianciapas.sk/podnikatelia-sa-stazuju-na-zhorsovanie-prostredia-trapia-ich-pomale-sudy-neferove-stimuly-a-caste-zmeny-zakonov/>>

4.3 Daňové zat'azenie

Daň je povinná platba, ktorá sa odvádza do štátneho rozpočtu či už priamo, alebo nepriamo. Platia ju fyzické, ale aj právnické osoby a je uvalená na ich dôchodky, mzdy a mnohé ďalšie položky. Je povinná, určuje ju zákon, je neekvivalentná a spravidla sa opakujúca a daňové subjekty ju odvádzajú štátu v určenej výške a v danom termíne.

Najdôležitejšie dane, ktoré ovplyvňujú podnikateľské subjekty sú uvedené v tabuľke 6.

Tab. 8 Najdôležitejšie dane pre podnikateľské subjekty

Daň z príjmu	
Daň z pridanej hodnoty	
Daň z motorových vozidiel	
Miestne dane	daň z nehnuteľností
	daň za psa
	daň za užívanie verejného priestranstva
	daň za ubytovanie
	daň za predajné automaty
	daň za nevýherné hracie prístroje
	daň za vjazd motorového vozidla v historickej časti mesta
	daň za jadrové zariadenie
Spotrebné dane	daň z vína
	daň z liehu
	daň z tabakových výrobkov
	daň z piva
	daň z minerálnych olejov
	daň z elektriny, uhlia a zemného plynu

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe daňových zákonov Slovenskej republiky.

Medzi dane, ktoré podniky najčastejšie platia, môžeme zaradiť:

Daň z príjmu

- sadzba dane pre PO je vo výške 22%
- sadzba dane pre FO je vo výške 19% z tej časti základu dane, ktorá nepresiahne 176,8-násobok sumy životného minima, čo predstavuje 198,09€, a 25% z tej časti základu dane, ktorá presiahne 176,8-násobok sumy životného minima.

Daň z pridanej hodnoty

- sadzba tejto dane je vo výške 20%.

Daňová licencia

- ak podnikateľ nie je platiteľ DPH a jeho ročný obrat nie je vyšší ako 500 000€, zaplatí 480€
- ak podnikateľ je platiteľ DPH a jeho ročný obrat nie je vyšší ako 500 000€, zaplatí 960€
- ak podnikateľ dosiahne ročný obrat vyšší ako je 500 000€, pričom sa neprihliada na to, či je alebo nie je platiteľ DPH, zaplatí 2 880€.

Daňové zaťaženie podnikov sa neustále zvyšuje. Dokazuje to viacero faktov. Daň z príjmu právnických osôb bola v roku 2012 ešte vo výške 19%, kde sa o rok na to hneď zvýšila na 23%. Spôsobilo to, že podnikatelia nechceli ďalej podnikat', a preto sa sadzba znížila na 22%. Je to však o 4% viac ako v roku 2012. Daň z pridanej hodnoty ktorá bola ešte v roku 2011 na úrovni 19%, sa zvýšila na súčasných 20%.

Celkové daňové zaťaženie Slovenska vo výške 51,2 % je o viac ako 10 percentuálnych bodov vyššie, než je priemer krajín EÚ & EFTA vo výške 40,6 % a priemer 189 krajín, ktoré sa podieľajú na štúdií „Paying taxes“, kde tento priemer je vo výške 40,8 %. Toto celkové daňové zaťaženie sa oproti minulému roku zvýšilo o 2,6 %, kedy bolo vo výške 48,6 %. ²⁹

²⁹ SERUGOVÁ, CH. 2016. *Daňové zaťaženie podnikov Slovenska*. [online]. Bratislava: 2016. [cit. 2016.05.05.] Dostupné na internete: <<http://www.pwc.com/sk/sk/tlacove-spravy/2015-11-19-Paying-Taxes-2016.html>>.

4.4 Odvodové zaťaženie

Odvody do sociálnej a zdravotnej poisťovne od začiatku roka 2016 zvýšili v dôsledku zvýšenia vymeriavacích základov. Najdôležitejšou zmenou je však minimálna výška odvodov SZČO, ktorá sa z pôvodnej sumy 194,25 €, zvýšila na sumu 202,27 €. Odvody platené podnikateľom do sociálnej a zdravotnej poisťovne v roku 2016 sú zobrazené v tabuľke 9.

Tab. 9 Výška odvodov SZČO od 1.1.2016

	Sadzba poistného	Min. VZ	Min. suma poistného	Max. VZ	Max. suma poistného
Verejné zdravotné poistenie	preddavok 14 %	429 €	60,06 €	4 290 €	600,60 €
Nemocenské poistenie	4,40%	429 €	18,87 €	4 290 €	188,76 €
Starobné dôchodkové poistenie	18%	429 €	77,22 €	4 290 €	772,20 €
Invalidné dôchodkové poistenie	6%	429 €	25,47 €	4 290 €	257,40 €
Rezervný fond	4,75%	429 €	20,37 €	4 290 €	203,77 €
SPOLU	47,15%		202,27 €		2 022,73 €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov Sociálnej a Zdravotnej poisťovne.

V tabuľke 9 je zobrazené, že náklady SZČO do sociálnej a zdravotnej poisťovne spolu predstavujú 47,15 % z vymeriavacieho základu. Celková minimálna výška odvodov tak predstavuje sumu 202,27 €. Maximálna výška odvodov poistného SZČO je vo výške 2 022,73 €.

Výška odvodového zaťaženia bola v roku 2015 menšie, čo si zobrazíme v tabuľke 10.

Tab. 10 Výška odvodov SZČO v roku 2015

	Sadzba poistného	Min. VZ	Min. suma poistného	Max. VZ	Max. suma poistného
Verejné zdravotné poistenie	preddavok 14 %	412 €	57,68 €	4 120 €	576,80 €
Nemocenské poistenie	4,40%	412 €	18,12 €	4 120 €	181,28 €
Starobné dôchodkové poistenie	18%	412 €	74,16 €	4 120 €	741,60 €
Invalidné dôchodkové poistenie	6%	412 €	24,72 €	4 120 €	247,20 €
Rezervný fond	4,75%	412 €	19,57 €	4 120 €	195,70 €
SPOLU	47,15%		194,25 €		1 942,58 €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov Sociálnej a Zdravotnej poisťovne.

Vymeriavací základ, z ktorého SZČO platia odvody do zdravotnej a sociálnej poisťovne sa zo sumy 412 €, zvýšil na 429 €. Všetky odvody spolu predstavujú 47,15% zo základu dane z príjmu, čo predstavuje v roku 2015 minimálnu výšku odvodov spolu 194,25 €, a maximálnu výšku odvodov 1 942,58 €. V roku 2016 z dôvodu zvýšenia vymeriavacieho základu, sa celkové minimálne odvody SZČO zvýšili o 8,02 € na sumu 202,27 € a maximálna suma poistného sa zvýšila o 80,15 € na sumu 2022,73 €.

Odvody do zdravotnej poisťovne

Minimálne odvody na verejné zdravotné poistenie sa zvýšili na sumu 60,06 € zo sumy 57,68 € a maximálne na 600,60 € zo sumy 576,80 €. Výška minimálnych odvodov sa takmer každoročne zvyšuje, a v súčasnosti medziročne stúpla o 2,38 €.

Odvody do sociálnej

SZČO do sociálnej poisťovne od 1.1.2016 odvádza za nemocenské, starobné, invalidné poistenie a rezervný fond odvody v minimálnej výške 141,93 € a v maximálnej výške 1 422,13 €. V roku 2015 bola minimálna výška odvodov do sociálnej výške 136,57 € a maximálna výška 1 365,78 €. Rozdiel medzi minimálnymi odvodmi je 5,36 € a maximálnymi odvodmi 56,35 €.

S výškou odvodov sa spája vznik nových pracovných miest. Odvody, ktoré platí zamestnávateľ za svojich zamestnancov predstavuje pre podnik náklady na vznik pracovného miesta. Pokiaľ je odvodové zaťaženie nesprávne stanovené, podniky si hľadajú priestor na to, aby dokázali pri optimálnych nákladoch zastrešiť všetky pracovné činnosti. Podniky si preto vyberajú, či vytvoriť pracovné miesto s týmto daňovým zaťažením, alebo zvýšiť mzdu a tlačiť na pracovné nasadenie iného zamestnanca.

Výška odvodov zamestnávateľa od 1.1.2016 je znázornená v tabuľke 11.

Tab. 11 Výška odvodov zamestnávateľa za zamestnanca od 1.1.2016

	Sadzba poistného	Min. VZ	Min. suma poistného	Max. VZ	Max. suma poistného
Verejné zdravotné poistenie	preddavok 10%	405 €	40,50 €	4 290 €	429,00 €
Nemocenské poistenie	1,40%	405 €	5,67 €	4 290 €	60,06 €
Starobné dôchodkové poistenie	14%	405 €	56,70 €	4 290 €	600,60 €
Invalidné dôchodkové poistenie	3%	405 €	12,15 €	4 290 €	128,70 €
Úrazové poistenie	0,8%	405 €	3,24 €	4 290 €	34,32 €
Poistenie v nezamestnanosti	1%	405 €	4,05 €	4 290 €	42,90 €
Rezervný fond	4,75%	405 €	19,23 €	4 290 €	203,77 €
Garančné poistenie	0,25%	405 €	1,01 €	4 290 €	10,72 €
SPOLU	35,20%		142,55 €		1 510,07 €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov Sociálnej a Zdravotnej poisťovne.

Výška odvodov, ktorú platí v tomto roku zamestnávateľ za svojho zamestnanca predstavuje 35,20 % z vymeriavacieho základu. Minimálna výška odvodov je 142,55 € a maximálna výška odvodov je 1 510,07 €.

Odvodové zaťaženie zamestnávateľa za zamestnanca je zobrazené v tabuľke 12.

Tab. 12 Výška odvodov zamestnávateľa za zamestnanca v roku 2015

	Sadzba poistného	Min. VZ	Min. suma poistného	Max. VZ	Max. suma poistného
Verejné zdravotné poistenie	preddavok 10%	380 €	38,00 €	4 120 €	412,00 €
Nemocenské poistenie	1,40%	380 €	5,32 €	4 120 €	60,06 €
Starobné dôchodkové poistenie	14%	380 €	53,20 €	4 120 €	600,60 €
Invalidné dôchodkové poistenie	3%	380 €	11,40 €	4 120 €	128,70 €
Úrazové poistenie	0,8%	380 €	bez limitu	4 120 €	34,32 €
Poistenie v nezamestnanosti	1%	380 €	3,80 €	4 120 €	42,90 €
Rezervný fond	4,75%	380 €	18,05 €	4 120 €	203,77 €
Garančný fond	0,25%	380 €	0,95 €	4 120 €	10,30 €
SPOLU	35,20%		130,72 €		1 492,65 €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov Sociálnej a Zdravotnej poisťovne.

Odvody do zdravotnej poisťovne

Minimálne odvody zamestnávateľa, ktoré platí za zamestnanca zdravotnej poisťovni v roku 2016 predstavuje 40,50 € a v roku 2015 to bolo 38 €. Minimálna výška odvodov medziročne vzrástla o 2,50 €.

Odvody do sociálnej

Zamestnávateľ odvádza a zamestnanca do zdravotnej poisťovne od 1.1.2016 až 35,20 % z vymeriavacieho základu vo výške 405 €. Minimálne odvody do sociálnej poisťovne tak predstavujú 102,05 €. V roku 2015 to bolo 92,72 €, čo je o 9,33 € menej ako v súčasnosti.

4.5 Získavanie financií

Podnikateľ na svoju podnikateľskú činnosť využíva rôzne zdroje financovania. Podľa toho, odkiaľ prichádza kapitál do podniku, možno zdroje rozdeliť na interné a externé, kde externé sa ďalej delia na vlastné a cudzie zdroje.

Začiatky podnikania nie sú jednoduché. Najkritickejším miestom podnikania v začiatkoch je financovanie. Takmer všetky podnikateľské činnosti si vyžadujú základný kapitál. Okrem začiatkov podnikania podniky potrebujú kapitál aj na svoj rozvoj. Nie stále si môžu dovoliť financovať svoj vznik alebo rozvoj z vlastných zdrojov, a ak áno, tak väčšinou sú nedostatočné. V takýchto prípadoch sa najčastejšie podnikateľské subjekty obracajú na inštitúcie, akými sú banky, z dôvodu získania úverov.

Pri získaní úverov sú na tom najhoršie začínajúce podniky, ktoré nemajú žiadnu históriu podnikania. Lepšie na tom nie sú ani živnostníci a SZČO, ktorí majú ťažšie podmienky na získanie úveru oproti zamestnancom. Najčastejším dôvodom pre zamietnutie poskytnutia úveru živnostníkovi či SZČO je zlá platobná disciplína voči daňovému úradu, Sociálnej a Zdravotnej poisťovni, pod ktorou rozumieme nedoplatky a opakované omeškания platieb voči týmto inštitúciám. Ďalšími dôvodmi pre odmietnutie poskytnutia úveru zo strany banky je vysoký objem cudzích zdrojov v pomere k vlastným, a z toho dôvodu nízke vlastné imanie, strata a minimálna ziskovosť v podnikateľskej činnosti, taktiež exekúcie na účtoch a nesplácanie bývalých a existujúcich úverov.³⁰

Získanie najvýhodnejšieho úveru si vyžaduje porovnanie viacerých ponúk od rôznych bánk. V tabuľke 13 je porovnanie úverov štyroch bánk s najväčším počtom klientov, ktoré poskytujú úvery pre podnikateľov. V tabuľke sú porovnané typy úverov, minimálny a maximálny úverový limit, zabezpečenie a splatnosť.

³⁰ RAGÁČOVÁ, K. 2013. *Prečo dostane živnostník ťažšie úver?* [online]. Bratislava: 2013. [cit. 2016.05.05.] Dostupné na internete: <<http://poradna.sme.sk/c/6974027/preco-dostane-zivnostnik-tazsie-uver.html>>.

Tab. 13 Porovnanie úverov pre malé a stredné podniky

	Typ úveru	Minimálny úverový limit	Maximálny úverový limit	Zabezpečenie	Splatnosť
VÚB					
Profiúver	bezúčelový	3 000 €	170 000 €	blankozmenka podpísaná majiteľmi spoločnosti	1 až 5 rokov
Profi úver s finančným ručením	bezúčelový	1 600 €	332 000 €	záložné právo na pohľadávky z účtu klienta, záložné právo na Podielové fondy	1 až 8 rokov
TATRABANKA					
BusinessÚverTB Expres	bezúčelový	3 500 €	135 000 €	dohoda o ručení	1 až 4 roky
BusinessÚverTB Hypo	bezúčelový	10 000 €	200 000 €	dohoda o ručení a nehnuteľnosť	1 až 10 rokov podľa typu zabezpečenia
BusinessÚverTB Variant	účelový	100 000 €	1 000 000 €	bianko zmenka s avalom spoločníkov, nehnuteľný majetok, hnuteľný majetok, cenné papiere, ručenie inou PO, banková záruka...	1 až 10 rokov
ČSOB					
Kontokorentný ver	bezúčelový	4 000 €	300 000 €	avalovaná blankozmenka	dobu neurčitá
Investičný úver	účelový	4 000 €	500 000 €	avalovaná blankozmenka, v prípade vyšších limitov nehnuteľnosť	1 až 15 rokov podľa typu zabezpečenia
SLOVENSKÁ SPORITELŇA					
Splátkový úver pre klientov s obratom do 1 mil. €	bezúčelový aj účelový	nie je stanovená	nie je stanovená	nehnuteľnosť	1 až 12 rokov podľa typu zabezpečenia
Investičný splátkový úver	účelový	nie je stanovená	nie je stanovená	hnuteľný majetok, nehnuteľný majetok	1 až 10 rokov

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Všeobecnej úverovej banky, Tatra banky, Československej obchodnej banky a Slovenskej sporiteľne.

Úvery pre malé a stredné podniky poskytujú snáď všetky banky pôsobiace na slovenskom bankovom trhu (nemusí platiť pre internetové banky). VÚB, a.s. je

poskytovateľom týchto úverov od začiatku svojho pôsobenia na našom trhu, čo sa aj v praxi prejavuje kvalitnými produktmi a skúsenosťami. Má vyššie nároky ako ostatné banky. Svojim klientom poskytuje úvery až po pol roku podnikania. Podmienkou na získanie úveru je Flexibiznisúčet, ktorý musí mať podnikateľ žiadajúci úver v banke otvorený minimálne 6 mesiacov. Napr. aj limit poskytuje nižší ako konkurencia: 170 000 € ak ide o úver s ručením pomocou blanko zmenky alebo 332 000 € ak podnik ručí vlastnými prostriedkami na účte či v podielových listoch. Splatnosť do 8 rokov, čo je v mnohých prípadoch nevyhovujúce kvôli vysokým splátkam. Naopak Tatra banka poskytuje úvery začínajúcim podnikateľom, ale v obmedzenej miere, pretože sa nevie oprieť o žiadnu históriu podnikateľskej činnosti a ani jej výsledky. Je však ochotná poskytovať úvery do výšky 1 000 000 €, ako zabezpečenie okrem spomínaného môžu byť aj iné varianty majetku, či iná právnická osoba. Splatnosť má až 10 rokov. Podnikateľ má možnosť založiť aj nehnuteľnosť. Banka ČSOB je na strednej ceste medzi VÚB a Tatra bankou. Ponúka úvery až do 15 rokov, čo je nevídané ale úverovým limitom neprekročí 500 000 €. Slovenská sporiteľňa svojich klientov neobmedzuje ani maximálnym limitom úveru ani zabezpečením, len maximálnou dĺžkou splatnosti na 12 rokov. Z uvedených parametrov úverov je jasné, čo je pre každú banku dôležité, resp. na čo si dáva najviac pozor a čo je pre ňu rizikom. Bližšie tieto úvery porovnáme v diskusii tejto práce.

5 Diskusia

Malé a stredné podniky sú veľmi dôležité na rozvoj ekonomiky v štáte. Práve tieto podniky vytvárajú nové pracovné miesta, podporujú miestny rozvoj, ale taktiež sú veľkým prínosom pri tvorbe hrubého domáceho produktu. Kvôli týmto výhodám a prínosom, sa štát snaží tieto podporovať, ale aj napriek tomu musia MSP čeliť bariéram, ktoré im ich rozvoj sťažujú. Úlohou tejto kapitoly bakalárskej práce je zhrnúť bariéry v súčasnom podnikateľskom prostredí na Slovensku.

Administratívna zaťaženosť je v Slovenskej republike pomerne vysoká, nakoľko na úplný začiatok podnikania je potrebné vykonať 6 úkonov, ktoré trvajú 12 dní, a celkové náklady s nimi spojené sú vo výške minimálne 189,50 €. Ďalším nástrojom pre hodnotenie administratívnej zaťažnosti je aj rebríček Svetovej banky „Doing business“, v ktorom sa Slovensko umiestnilo na 68. priečke zo 189 krajín. Podľa tohto rebríčka je na prvom mieste Nový Zéland, kde je administratívna zaťaženosť najnižšia. Naopak na poslednom mieste s najvyššou zaťaženosťou sa umiestnila Stredoafrická republika. Zo susedných krajín sú na tom horšie ako Slovensko Česká republika, ktorá sa umiestnila na 93. mieste, Poľsko na 85. a Rakúsko na 106 mieste. Lepšie na tom sú Maďarsko, ktoré je na 55. mieste a Ukrajina na 30. mieste. Podľa nášho názoru má však Slovensko značné rezervy v tejto oblasti, o čom svedčí aj počet úkonov a časová náročnosť jednotlivých úkonov ešte pred začiatkom podnikania. Preto navrhujeme znížiť čakacie doby jednotlivých úkonov, ktoré sú nevyhnutné na začatie podnikania.

Legislatíva v našej krajine je zameraná na dostatočnú kontrolu subjektov pred daňovými a odvodovými únikmi. K týmto únikom sú podniky vedené vtedy, ak nie sú schopné vykonávať svoju činnosť a zároveň pri optimálnom stave zamestnancov finančne zvládať daňové a odvodové zaťaženie. Výsledkom je buď znižovanie počtu zamestnancov, znižovanie ich príjmu a teda aj spotreby alebo zníženie len oficiálneho príjmu a doplatenie neoficiálnou cestou aby bol zamestnanec aj naďalej ochotný pracovať. V rámci legislatívnych podmienok sme v praktickej časti zistili, že pri súčasnom chode sa realizuje množstvo novelizácií, ktoré musí subjekt sledovať, dodržiavať, a práve preto je nemožné realizovať dlhodobé ciele s požadovaným výsledkom. Za hlavnú bariéru v tejto oblasti považujeme komplikovanosť a nezrozumiteľnosť jednotlivých článkov legislatívy a množstvom ich novelizácií.

Daňové zaťaženie predstavuje pre podniky úhrn všetkých nákladových platieb v súvislosti s výkonom podnikania v pomere k výške obratu podniku. Čím vyšší je tento pomer, tým náročnejšie daňové prostredie má ekonomika štátu. V práci sme zistili, že celkové daňové zaťaženie Slovenska vo výške 51,2 % je o viac ako 10 percentuálnych bodov vyššie, než je priemer krajín EÚ & EFTA vo výške 40,6 % a priemer 189 krajín, ktoré sa podieľajú na štúdií „Paying taxes“, kde tento priemer je vo výške 40,8 %. Lepšie na tom sú Qatar, ktorý je najmenej daňovo zaťaženou krajinou zo všetkých 189 krajín podieľajúcich sa na štúdií. Lepšie ako Slovensko sú na tom napr. severské krajiny, Rumunsko, Poľsko, Austrália alebo Spojené štáty americké

Odvodové zaťaženie je v prvom rade potrebné správne definovať. Nedá sa jednoznačne určiť, aké odvodové zaťaženie je primerané či vysoké. Najprv je správne si určiť, na akej úrovni sú mzdy, keďže základom každého príjmu je to, aby si jedinec mohol dovoliť bežnú spotrebu, ktorá je príznačná pre jeho potreby, obdobie v ktorom žije a trend, ktorý chce jedinec nasledovať. V našom prípade, na Slovensku, je zaťaženie pre SZČO 47,15 % z vymeriavacieho základu a pre zamestnávateľa za zamestnanca 35,20 % z vymeriavacieho základu. V porovnaní s rokom 2015 ide o navýšenie v oboch prípadoch z dôvodu zmeny vymeriavacieho základu zo 412 € na 429 € pre SZČO. Pre zamestnávateľa z 380 € na 405 €. Túto skutočnosť považujeme za podstatné negatívum podnikateľského prostredia SR. Vyššiu odvodovú zaťaženosť má napr. Maďarsko, na druhej strane lepšie na tom je Ukrajina alebo Poľsko, kde je odvodové zaťaženie nižšie v porovnaní so Slovenskom

Celkové daňové a odvodové zaťaženie sa na Slovensku v roku 2015 stabilizovalo na úroveň 41,3 %. To v porovnaní s priemerom členských štátov Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) je vyššie o 5,4 %.

Neodmysliteľnou časťou podnikania v každej krajine, odvetví a sektore bez ohľadu na veľkosť podniku, je prítomnosť cudzieho kapitálu v podniku. Cudzí kapitál je dokonca nutnosťou pre napredovanie podnikov, investovanie do vlastného majetku a kvôli inováciám, ktoré si zväčša vyžadujú mimoriadnu finančnú podporu. Túto finančnú podporu podnik získava buď z vlastných zdrojov alebo zo zdrojov iných subjektov, akým je napríklad finančná inštitúcia – banka. Pri získaní úverov sú na tom najhoršie začínajúce podniky, pretože nemajú žiadnu daňovú históriu, ktorá je východiskom pre výpočet objemu úveru, ktorý je banka ochotná poskytnúť za dodržanie určitých podmienok. Hlavným parametrom daňového priznania podnikateľského subjektu je v prvom rade

výška uhradenej dane z príjmu a v neposlednom rade aj výška obratu za hospodársky rok. Za hlavné negatívum tejto oblasti považujeme súčasný trend hodnotenia finančnej stability podniku bankami prostredníctvom výšky zaplatenej dane. Dôležitým pohľadom na vec je aj nutnosť zabezpečenia majetkom.

V tabuľke 14 si uvedieme miery vplyvu jednotlivých bariér, ktoré sme v tejto práci hodnotili.

Tab. 14 *Vyhodnotenie miery vplyvu bariér na celkové podnikateľské prostredie na Slovensku*

Bariéra	Miera vplyvu
Administratívne zaťaženie	vysoká
Legislatívne zaťaženie	vysoká
Daňové zaťaženie	vysoká
Odvodové zaťaženie	vysoká
Bankové prostredie	vysoká

Zdroj: Vlastná tvorba.

Byrokracia je nástrojom poriadku v úradnom svete. Z prvého pohľadu, úlohou papierov v dnešnej spoločnosti, je priniesť dostatok dokladov, dokumentov a potvrdení na to, aby každý subjekt, či úrad dokázal potvrdiť konkrétnu operáciu, platbu alebo čin. No v súčasnej praxi sme často svedkom byrokracie ako procesu komplikovania nie len ekonomického sveta ale našej spoločnosti komplexne. Slovensko je známe svojou byrokraciou, ktorá neprospieva, práve naopak znižuje kvalitu podnikateľského prostredia. Preto vzhľadom na úroveň byrokracie, hodnotíme túto bariéru ako veľmi vážnu a z dnešného pohľadu, aj z histórie, za neprekonateľnú.

Novelizáciou jednotlivých zákonov sa podnik dostáva do nepohody. Je komplikované plánovať si procesy do budúcnosti, pokiaľ si podnikateľský subjekt nie je istý, čo ho čaká a čo sa zmení v legislatíve. Každou zmenou v legislatíve je podnik nútený prehodnotiť vlastné plány a podnikateľské kroky.

Vysoká daňová a odvodová zaťaženosť je už na Slovensku takmer pravidlom. Je to sústavne riešená problematika, ktorú akosi nie je možné vyriešiť či aspoň zmierniť. Práve

táto zaťaženosť prináša do štátnej pokladnice najviac zdrojov, preto je to úloha pre náš štát takmer neriešiteľná. Aspoň takto to v súčasnosti vidíme my.

Väčšia podpora začínajúcich podnikov by taktiež napomohla rýchlejšiemu štartu v podnikaní a startupom. V súčasnosti funguje spôsob financovania nových podnikateľov cez štátne príspevky, na základe vypracovania podnikateľského plánu a splnenia ďalších podmienok. Táto metóda ponúka príležitosti len veľmi malému množstvu začínajúcich podnikov. Preto sa väčšina podnikov obracia na pomoc bánk, ktoré dnes vôbec nie sú ochotné poskytovať pomocné úvery pre štart podnikania. Takto sa dostávame na zhodnotenie poslednej bariéry podnikateľského prostredia.

Preto konštatujeme, že daňové aj odvodové zaťaženie je vysoké. Pomocou tohto zníženia by sa vytvoril priestor pre vyplácanie vyšších čistých miezd, čím by nastal u zamestnancov aj nárast v spotrebe a hodnote ich spotrebiteľského koša, čím by sa zvýšila aj hodnota HDP Slovenska. Jedným z riešení, ktorým by sa odstránila legislatívna a administratívna bariéra v jednom, je vytvorenie jednotného štátneho elektronického systému s databázou všetkých fyzických a právnických, čím by sa odstránila z veľkej časti byrokracia, množstvo poplatkov a zjednodušila by sa práca na daňovom úrade, a taktiež v zdravotnej a Sociálnej poisťovni. Nie menej dôležitá je podpora podnikateľov aj cez bankový sektor pomocou legislatívnej podpory, ktorá by začínajúcim podnikateľom pomohla získať úver alebo formu grantu aj z bánk, nielen pomocou podnikateľských príspevkov štátu pre veľmi malé percento podnikateľov.

Záver

V bakalárskej práci sme sa zamerali na priblíženie najvýznamnejších bariér podnikania na Slovensku. V prvej časti tejto práci sme definovali teoretické východiská riešenej problematiky. V tejto časti sme definovali pojmy ako sú podnik, podnikanie, malé a stredné podniky. Stručne sme si popísali aj bariéry podnikania. V druhej kapitole sme si zadefinovali hlavný cieľ, a tým bol identifikovať a opísať súčasný stav v najvýznamnejších bariérach podnikania malých a stredných podnikov na Slovensku. Po zadefinovaní cieľa sme určili a popísali akými metódami budeme problematiku riešiť. Medzi tie patria analýza, syntéza, dedukcia, indukcia a komparácia.

V druhej, praktickej časti sme bariéry podnikania spomenuté v prvej časti rozobrali. V prvom rade sme zhodnotili administratívne zaťaženie, ktoré vykazuje množstvo úkonov pre štart podnikania. Legislatívna zaťaženosť na Slovensku je na pomerne vysokej úrovni, čo je v práci definované na základe počtu novelizácií, ktoré sú časté. Daňové zaťaženie sa ukázalo po skúmaní sadzieb ako neprimerane vysoké s minulým obdobím a v porovnaní s priemerom OECD. Odvodové zaťaženie súčasnosti sme porovnávali s minulým rokom 2015, kde sme zistili zvýšenie odvodov do Zdravotnej aj Sociálnej poisťovne. Poslednou bariérou, ktorú sme rozobrali, bola získavanie cudzieho kapitálu pomocou finančných inštitúcií, bankových domov. Nakoľko sme hodnotili len prostredie malých a stredných podnikov, hodnotíme túto oblasť ako zvlášť komplikovanú pre začínajúcich podnikateľov, nakoľko nemajú finančnú históriu, ktorá je neodmysliteľnou súčasťou schválenia žiadosti o úver.

V závere práce sme zhodnotili súčasný stav v jednotlivých riešených oblastiach a vyjadrili sme vlastný názor na každú oblasť. V pokračovaní, po zhodnotení negatív podnikateľského prostredia sme poukázali na možné vylepšenia, resp. zamedzenie bariér v podnikateľskom prostredí, čím sme dospeli k splneniu hlavného cieľa tejto bakalárskej práce.

Zoznam použitej literatúry

1. ABDULLAH, M.A. – BAKER, M. I. B. 2010. *Small and Medium Enterprises in Asian Pacific Countries*. New York: Copyright, 2010. 170 s. ISBN 1-56072-798-5.
2. AKRANI, G. 2011. *What is Business? Meaning Definitions Features of Business*. [online]. Kalyan: Kalyan City, 2011. [cit. 2016.04.18.] Dostupné na internete: <<http://kalyan-city.blogspot.sk/2011/03/what-is-business-meaning-definitions.html>>
3. HIRIYAPPA, B. 2008. *Strategic Management for Chartered Accountants*. New Delhi: New Age International, 2008. 344 s. ISBN 9788122423532.
4. CHODASOVÁ, A. - BUJNOVÁ, D. 1998. *Podnikanie v malých a stredných podnikoch*. Bratislava: Ekonóm, 1998. 292 s. ISBN 80-225-0961-2.
5. INTERNATIONAL LABOUR CONFERENCE. 2012. *General conditions to stimulate job creation in small and medium-sized enterprises*. Switzerland: This One, 2012. 205 s. ISBN 92-2-109893-1.
6. LUČAN, P. 2013. *Výhody a nevýhody podnikania*. [online]. Bratislava: Študentské financie, 2013. [cit. 2016.04.28.] Dostupné na internete: <<https://studentskefinancie.sk/clanok/vyhody-a-nevyhody-podnikania>>
7. MAJDÚCHOVÁ, H. – NEUMANNOVÁ, A. 2012. *Podnik a podnikanie*. Bratislava: Sprint 2, 2012. 215 s. ISBN 978-80-89393-83-1.
8. MAJKOVÁ, M. 2008. *Možnosti financovania malých a stredných podnikov v SR*. Bratislava: Tribun, 2008. 206 s. ISBN 978-80-7399-590-4.
9. MALACH, A a kol. 2005. *Jak podnikat po vstupu do EU*. Praha: Grada publishing, 2005. 528 s. ISBN 8024709066.
10. MARTINOVIČOVÁ, D. – KONEČNÝ, M. – VAVŘINA, J. 2014. *Úvod do podnikové ekonomiky*. Praha: Grada publishing, 2014. 208 s. ISBN 978-80-247-5316-4.
11. MILLER, T. E. – BERGER, D. W. 2001. *Totally integrated enterprises*. USA: St. Lucie Press, 2001. 224 s. ISBN 1-57444-303-8.
12. NOLAN, W. T. 2008. *The wealth of enterprises*. Bloomington: AuthorHouse, 2008. 248 s. ISBN 978-1434346186
13. OBCHODNÝ ZÁKONNÍK. Zákon č. 513/1991 Zb. str. 7 2016, Žilina: Těšínska tiskárna, 2016. 648 s. ISBN 1335-6127.
14. OECD. 2007. *OECD Economic Surveys: Slovak Republic*. Paríž: OECD Publishing, 2007. 116 s. ISBN 9789264034587.

15. PLENCNEROVÁ, H. 2014. *Počet podnikateľov na Slovensku*. [online]. Bratislava, 2014. [cit. 2016.05.05.] Dostupné na internete: <<https://www.podnikajte.sk/start-podnikania/c/1566/category/pravne-formy/article/pocet-podnikatelov-2014.xhtml>>
16. PODNIKATEĽSKÁ ALIANCIA SLOVENSKA. 2016. *Podnikatelia sa sťažujú na zhoršovanie prostredia, trápia ich pomalé súdy, neférové stimuly a časté zmeny zákonov*. [online]. Bratislava: 2016. [cit. 2016.05.05.] Dostupné na internete: <<http://alianciapas.sk/podnikatelia-sa-stazuju-na-zhorsovanie-prostredia-trapia-ich-pomale-sudy-neferove-stimuly-a-caste-zmeny-zakonov/>>.
17. PODNIKATEĽSKÁ ALIANCIA SLOVENSKA. 2006. *Komplexný audit podnikania prekážok na Slovensku*. [online]. Bratislava: Copyright design, 2006. [cit. 2016.05.05.] Dostupné na internete: <www.businessfriendly.sk/sites/default/files/RUZ_kniha_1.pdf>
18. RAGÁČOVÁ, K. 2013. *Prečo dostane živnostník ťažšie úver?* [online]. Bratislava: 2013. [cit. 2016.05.05.] Dostupné na internete: <<http://poradna.sme.sk/c/6974027/preco-dostane-zivnostnik-tazsie-uver.html>>.
19. SERUGOVÁ, CH. 2016. *Daňové zaťaženie podnikov Slovenska*. [online]. Bratislava: 2016. [cit. 2016.05.05.] Dostupné na internete: <<http://www.pwc.com/sk/sk/tlacove-spravy/2015-11-19-Paying-Taxes-2016.html>>.
20. SLÁVIK, J. 2013. *Finanční průvodce nefinančního manažera*. Praha: Grada Publishing, 2013. 176 s. ISBN 978-80-247-4593-0.
21. SRPOVÁ, J. – ŘEHOŘ, V. a kol. 2010. *Základy podnikání*. Praha: Grada publishing, 2010. 432 s. ISBN 978-80-247-3339-5.
22. STRÁŽOVSKÁ, H. a kol. 2016. *Malé a stredné podnikanie*. Bratislava: Sprint 2, 2016. 323 s. ISBN 978-80-89710-21-8.
23. VEBER, J. – SPRPOVÁ a kol. 2012. *Podnikání malé a střední firmy*. Praha: Grada Publishing, 2012. 332 s. ISBN 978-80-247-4520-6.
24. VOJTOVÁ, M. 2014. *Terminologie ve výzkumu*. [online]. Hradec Králové: 2014. [cit. 2016.05.05.] Dostupné na internete: <http://www.zshk.cz/files/terminologie_vyzkum.pdf>.
25. WORLD BANK GROUP. 2016. *Ease of doing business in Slova republic*. [online]. 2016. [cit. 2016.05.08.] Dostupné na internete: <<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/slovakia/#starting-a-business>>.

Prílohy

Príloha A: CD médium